

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
LIETUVIŲ KALBOS ETIMOLOGIJA	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Birutė Kabašinskaitė Kitas (-i): –	VU Filologijos fakulteto Baltijos kalbų ir kultūrų institutas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
pirmoji	pasirenkamas

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
auditorinė	pavasario semestras	lietuvių kalba

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: –	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): studijuoti <i>Lietuvių kalbos istorijos</i> dalyką

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	32 (+2)	96

Dalyko (modulio) tikslas

Per šio dalyko studijas ugdoma:

- analitinis ir kritinis mąstymas: gebėjimas analizuoti, išvėlgti sąsajas ir vertinti informaciją
- gebėjimas dirbti individualiai, savarankiškai ir grupėmis
- gebėjimas apibūdinti pagrindinius etimologijos istorijos etapus ir suvokti jos teoriją
- gebėjimas atlikti lingvistinį tyrimą: suvokti ir analizuoti lietuvių kalbos žodžių kilmės tyrimus

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
įgis žinių apie kalbotyros kryptis (šakas) ir metodus, pagrindinius etimologijos teorijos ir istorijos bruožus; suvoks ir atpažins etimologijos tyrimų specifiką	paskaita, literatūros studijavimas, diskusija	Darbas seminarų metu
gebės kelti probleminius klausimus ir aktyviai dalyvauti diskusijoje	paskaita, literatūros studijavimas, diskusija	Darbas seminarų metu
žinos, supras ir gebės tinkamai vartoti bei aiškinti kalbotyros sąvokas ir terminus	paskaita, literatūros studijavimas, diskusija	Darbas seminarų metu; egzaminas
gebės suprasti ir analizuoti lietuvių kalbos etimologijos literatūrą (žodžių kilmės aiškinimus) vartodami tinkamą terminiją ir taikydami tinkamus metodus	paskaita, informacijos paieška, literatūros studijavimas, diskusija	Darbas seminarų metu; egzaminas

Temos	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiškų studijų laikas ir užduotys
-------	----------------------------	---

	Paskaitos	Konsultacijos	Seminariai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Etimologijos definicija (etimologijos objekto, metodų apibrėžimas, etimologijos vieta tarp kitų istorinių kalbotyros disciplinų). Konkrečių lietuvių kalbos žodžių etimologijų nagrinėjimas.	2						2	5	Mokslinės literatūros skaitymas: Kabašinskaitė, Etimologijos metmenys, 2014, p. 10–22; Urbutis, Baltų etimologijos etiudai, p. 11–16.
2. Lietuvių kalbos etimologijos priešistorė ir istorija. Svarbiausi lietuvių kalbos žodžių etimologijos tyrėjai. Konkrečių lietuvių kalbos žodžių etimologijų nagrinėjimas, jų referavimas.	2		2				4	10	Mokslinės literatūros skaitymas: Kabašinskaitė, Etimologijos metmenys, 2014, p. 34–40; 48–58 Pasirengimas diskusijoms: klasikinės Būgos etimologijos.
3. Svarbiausi etimologijos žodynų tipai. Lietuvių ir kitų baltų kalbų etimologijos žodynai (E. Fraenkel, W. Smoczynski, V. Mažiulis ir kt.). Svarbiausi ide. kalbų etimologijos žodynai.	2						2	10	Mokslinės literatūros skaitymas: Kabašinskaitė, Etimologijos metmenys, 2014, p. 59–66
4. Paveldėtosios lietuvių leksikos kilmės tyrimų aptarimas: lietuvių kalbos etimologijos ir istorinės fonetikos, akcentologijos ryšys. Konkrečių lietuvių kalbos žodžių etimologijų nagrinėjimas, jų referavimas, privalumų, trūkumų nustatymas.	2		2				4	15	Mokslinės literatūros skaitymas: Kabašinskaitė, Etimologijos metmenys, 2014, p. 66–73; 77–82; 91–96. Pasirengimas diskusijoms: klasikinės Būgos etimologijos. A. Sabaliausko etimologijos
5. Paveldėtosios lietuvių leksikos kilmės tyrimų aptarimas: lietuvių kalbos etimologijos ir morfologijos ryšys (ide. prokalbė, baltų prokalbė siekiantys darybos būdai, afiksai, dūrybos ypatumai). Konkrečių lietuvių kalbos žodžių etimologijų nagrinėjimas, jų referavimas, privalumų, trūkumų, tikėtumo nustatymas	4		4				8	20	Mokslinės literatūros skaitymas: Kabašinskaitė, Etimologijos metmenys, 2014, p. 96–104. Mažiulio Prūsų kalbos etimologijos žodynas. Pasirengimas diskusijoms: V. Urbučio etimologijos
6. Paveldėtosios lietuvių leksikos kilmės tyrimų aptarimas: lietuvių kalbos etimologijos ir semantikos ryšys (reikšmių kitimo būdai). Konkrečių lietuvių kalbos žodžių etimologijų nagrinėjimas, jų referavimas, privalumų, trūkumų, tikėtumo nustatymas	2		2				4	10	Mokslinės literatūros skaitymas: Kabašinskaitė, Etimologijos metmenys, 2014, p. 116–121. Pasirengimas diskusijoms: S.

									Karaliūno etimologijos.
7. Lietuvių kalbos specifinių žodžių grupių kilmės tyrimai: skolinių, onomatopėjinės kilmės žodžių, vaikų kalbos žodžių, dėl liaudies etimologijos perdirbtų žodžių tyrimo specifiška; žodžiai nebuvėliai. Konkrečių lietuvių kalbos žodžių etimologijų nagrinėjimas, jų referavimas, privalumų, trūkumų, tikėtinumo nustatymas.	4		4				8	20	Mokslinės literatūros skaitymas: Kabašinskaitė, Etimologijos metmenys, 2014, p. 122–142; Pasirengimas diskusijoms: Būgos, Urbučio, E. Fraenklio etimologijos.
8. Pasiruošimas egzaminui ir jo laikymas		2					2	6	Per seminarus nagrinėtų etimologijų ir skaitytos literatūros peržiūrėjimas. Paskaitų medžiagos kartojimas
Iš viso	16	2	16				34	96	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Kaupiamasis vertinimas			
Darbas auditorijoje seminarų metu	20	Semestro metu	2 balai: aktyviai dalyvauja diskusijose, tinkamai atsako į klausimus, tinkamai formuluoja mokslo problemas ir klausimus auditorijai, 1 balas: dalyvauja diskusijoje, tinkamai atsako į užduodamus klausimus 0 balų: lanko seminarus, tačiau beveik nedalyvauja diskusijoje
Egzaminas	80	birželis	A. Teorinė dalis: klausimas iš per paskaitas ir seminarus patartųjų temų: 5 balai: puikios, išskirtinės žinios ir gebėjimai; sugebėta pagrįstai, išsamiai atsakyti į klausimą 4 balai: tvirtos, geros žinios ir gebėjimai; sugebėta pagrįstai, bet neišsamiai atsakyti į klausimą 3 balai: vidutinės žinios ir gebėjimai, yra neesminių klaidų. 2 balai: žinios ir gebėjimai blogesni nei vidutiniai, yra klaidų. 1 balas: žinios ir gebėjimai tenkina minimalius reikalavimus 0 balų: netenkinami minimalūs reikalavimai B. Praktinė dalis – tam tikro žodžio kelių etimologijų referavimas ir analizė (etimologijos privalumų, trūkumų parodymas): 5 balai: sugebėta tinkamai referuoti, analizė atlikta pagrįstai, išsamiai, visapusiškai 4 balai: sugebėta tinkamai referuoti, bet analizė turi nedidelių trūkumų, klaidų 3 balai: ir referuota, ir analizuota su nedidelėmis klaidomis 2 balai: referuota ir analizuota su didelėmis klaidomis 1 balas: tik referuota, bet analizė neatlikta 0 balų: netenkinami minimalūs reikalavimai

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Kabašinskaitė B.	2014	Etimologijos metmenys: istorija, teorija, skaitiniai		Vilnius: Eugrimas
Urbutis V.	1981; 2009	Baltų etimologijos etiudai		Vilnius: Mokslas; VU leidykla
Urbutis V.	2010	Knygos apie žodžius		Vilnius: VU leidykla
Kabašinskaitė B.	1998	Lietuvių kalbos liaudies etimologija ir artimi reiškiniai		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla
Papildoma literatūra				

Būga, K.	1958–1961	Rinktiniai raštai	1–3	Vilnius: Vilnius, Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla
Sabaliauskas, A.	1990	Lietuvių kalbos leksika		Vilnius: LKI
Sabaliauskas, A.	1994	Iš kur jie? Pasakojimas apie žodžių kilmę.		Vilnius: LKI
Ambrazas S.	2000	Daiktavardžių darybos teorija		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas
Urbutis V.	2009	Žodžių darybos istorija		Vilnius, Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras
D. Sinkevičiūtė [et. all.]	2006–2012	Lietuvių kalbos etimologinio žodyno bazė		Vilnius, VU; http://etimologija.baltnexus.lt
Kardelis, V.	2003	Rytų aukštaičių šnektų slavizmų fonologijos bruožai		Vilnius: VU leidykla
Jakaitienė, E.	2005	Leksikografija		Vilnius, Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas
P. C. Hogan (ed.)	2011	The Cambridge encyclopedia of the language sciences		Cambridge University Press

ATNAUJINTA 2023 09 27